

शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र सानोठिमी

विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि परीक्षण सन् २०१५को (कक्षा ३ र ५) को नतिजा

मिति २०७३/०४/२१ मा सार्वजनिक गर्दा वितरित **प्रेस विज्ञापित**

पाठ्यक्रमद्वारा निर्धारित सिकाइ उपलब्धि निश्चित कक्षाका विद्यार्थीहरूमा हासिल गराउन शिक्षा प्रणाली सक्षम भए नभएको मापन गर्न नेपालमा सन् २०११ देखि राष्ट्रियस्तरको सिकाइ उपलब्धि परीक्षण गरिँदै आएको छ । हालसम्म निम्नानुसारका राष्ट्रियस्तरका विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि परीक्षण सम्पन्न भई नतिजा सार्वजनिक भइसकेका छन् ।

वर्ष	कक्षा	जिल्ला	विद्यालय	विद्यार्थी	विषय
सन् २०११	८	२५	१२०१	४०६८२	गणित, नेपाली र सामाजिक शिक्षा
सन् २०१२	३	२८	१६९०	३८७५३	गणित र नेपाली
सन् २०१२	५	२८	१६९०	४१४७९	गणित, नेपाली र अङ्ग्रेजी
सन् २०१३	८	२८	१६९०	४४०६०	गणित, नेपाली र विज्ञान
सन् २०१५	३	२३	१५४२	३३८६३	गणित र नेपाली
सन् २०१५	५	२३	१५४२	४००१५	गणित, नेपाली र अङ्ग्रेजी

कक्षा ३ र ५ मा सञ्चालित विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धिको राष्ट्रिय परीक्षण सन् २०१५ ले देखाएका मुख्य नतिजाहरू निम्नानुसार रहेका छन् :

- नेपाली विषयमा सिकाइ उपलब्धिको राष्ट्रिय औसत (प्रतिशत) कक्षा ३ मा ५२ र कक्षा ५ मा ४, गणित विषयमा कक्षा ३ मा ४५ र कक्षा ५ मा ४८, कक्षा ५ को अङ्ग्रेजी विषयमा ४७ रहेको छ ।
- लैङ्गिक दृष्टिले सिकाइ उपलब्धि विश्लेषण गर्दा दबै कक्षामा छात्रको भन्दा छात्राको सिकाइ उपलब्धि तुलनात्मक रूपमा बढी देखिन्छ । उदाहरणका लागि कक्षा ३ को नेपालीमा छात्रको औसत उपलब्धि अङ्क ५१ प्रतिशत छ भने छात्राको ५४ प्रतिशत रहेको छ । गणितमा दुबैको ४५ प्रतिशत छ भने कक्षा ५ मा नेपालीमा छात्राको ४८ र छात्रको ४६ प्रतिशत छ । त्यसै गरी गणितमा छात्राको ५० र छात्रको ४८ प्रतिशत र अङ्ग्रेजीमा दुबैको ४७ प्रतिशत रहेको छ ।
- यो सिकाइ उपलब्धि परीक्षणले उपत्यकाको नतिजा अन्य भौगोलिक क्षेत्रको भन्दा सबै विषयमा उच्च रहेको देखाएको छ (कक्षा ३ मा नेपालीमा ६४, गणित ५१ प्रतिशत, कक्षा ५ को नेपाली ५७ प्रतिशत, गणित ५८ प्रतिशत र अङ्ग्रेजी ६८ प्रतिशत) भने हिमाली क्षेत्रको सबै भन्दा न्यून उपलब्धि रहेको देखिएको छ । कक्षा ३

नेपालीमा ४५ र गणितमा ३९, कक्षा ५ नेपाली ४९, गणित ४२ र अङ्ग्रेजीमा ३७ प्रतिशत) । उपत्यका पछि पहाडी क्षेत्रमा विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि उच्च रहेको छ ।

- विकास क्षेत्रका दृष्टिले उपत्यका पछि उच्च उपलब्धि पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको रहेको छ (कक्षा ३ नेपाली ५७ र गणित ४५ , कक्षा ५ नेपाली ५०, गणित ४९ र अङ्ग्रेजी ४८ प्रतिशत) भने मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको सबै भन्दा न्यून रहेको छ (कक्षा ३ नेपाली ४३, गणित ३७, कक्षा ५ नेपाली ४९, गणित ४३ र अङ्ग्रेजी ३८ प्रतिशत) । पश्चिमाञ्चल भन्दा पछि उच्च उपलब्धि पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्रको रहेको छ (कक्षा ३ नेपाली ५३, गणित ४६, कक्षा ५ नेपाली ४६, गणित ४७ र अङ्ग्रेजी ४७ प्रतिशत) ।
- ग्रामीण क्षेत्रका विद्यालयमा भन्दा सहरी क्षेत्रका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि उच्च रहेको छ । ग्रामीण क्षेत्रका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको उपलब्धि कक्षा ३ नेपालीमा ४९ र गणितमा ४४, कक्षा ५ नेपालीमा ४४, गणितमा ४७ र अङ्ग्रेजीमा ४० प्रतिशत रहेको छ भने सहरी क्षेत्रका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको कक्षा ३ नेपालीमा ६०, गणितमा ५९, कक्षा ५ नेपालीमा ५३, गणितमा ५५ र अङ्ग्रेजीमा ६६ प्रतिशत पुगेको छ । त्यसैगरी सामुदायिक विद्यालयभन्दा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि तुलनात्मक रूपमा उच्च रहेको देखिन्छ ।
- जातजातिका दृष्टिले सिकाइ उपलब्धिस्तरको विश्लेषण गर्दा ब्राम्हण क्षेत्री समुदायका विद्यार्थीको उपलब्धिस्तर सबैभन्दा उच्च देखिन्छ । दलित समुदायका विद्यार्थीको गणितमा सबैभन्दा न्यून छ भने नेपाली विषयमा मधेसी समुदायका विद्यार्थी दलित विद्यार्थी भन्दा पछाडि परेको देखिन्छ । दलित र मधेसी समुदायभन्दा जनजाती समुदायका विद्यार्थीको उपलब्धि तुलनात्मक रूपमा माथि छ ।
- वस्तुगत प्रश्नमा हासिल उपलब्धि भन्दा विषयगत प्रश्नमा हासिल उपलब्धि न्यून रहेको देखिएकोले स्वतन्त्र लेखन, कुनै विषयमा स्वतन्त्र वर्णन, कारण तथा तर्कद्वारा कुनै विचार र भनाइको पुष्टि गर्ने कार्यमा विद्यार्थीहरू कमजोर रहेको देखाउँछ ।
- एउटै विषयका विभिन्न विषयवस्तुको क्षेत्रहरूमा समान सिकाइ उपलब्धि हासिल हुन सकेको देखिन्छ । नेपालीमा पढाइ र लेखाइ, गणितमा अङ्कगणित र सङ्ख्यात्मक ज्ञान र अङ्ग्रेजीमा पढाइका विषयवस्तु क्षेत्रमा सिकाइ उपलब्धि न्यून देखिन्छ ।
- संज्ञानात्मक क्षेत्रको ज्ञान तहको तुलनामा बोध, प्रयोग र उच्च दक्षताका तहमा विद्यार्थीहरूको उपलब्धि क्रमशः न्यून हुँदै गएको छ । यस स्थितिले कक्षा शिक्षण सिकाइले घोक्ने, सम्भन्ने तथ्यपरक ज्ञानको पुनर्उत्पादन गर्ने

सीपमात्र विकास गराउन सकेको देखाउँछ । तर एक सन्दर्भमा सिकेको ज्ञान सीपलाई नयाँ सन्दर्भमा प्रयोग गर्ने, विश्लेषण गर्ने, संश्लेषण गर्ने उच्च दक्षताका सीपहरू न्यून मात्रामा विकास गराउन सकेको देखिन्छ ।

- प्रत्येक कक्षामा ठिक उमेर समूहका विद्यार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धि कम वा बढी उमेर समूहका विद्यार्थीको भन्दा उच्च देखिन्छ । उमेर बढ्दै जाँदा सिकाइ उपलब्धि क्रमिक रूपमा न्यून हुँदै गएको देखिन्छ ।
- गृहकार्य प्राप्त गर्ने, गृहकार्यको नियमित जाँच र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि सो प्राप्त नगर्नेको भन्दा उच्च देखिन्छ । गृहकार्यको प्रभाव सिकाइ उपलब्धिस्तर सुधार गर्नमा सकारात्मक देखिन्छ ।
- घरायसी कार्यमा १-२ घन्टा संलग्न हुने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि घरायसी कार्य नै नगर्ने र दिनको २ घन्टा भन्दा घरायसी कार्य गर्ने विद्यार्थीको भन्दा उच्च देखिन्छ । तर ज्यालादारी काममा संलग्न हुनुपर्ने विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिस्तर कमजोर छ ।
- कक्षा ५ पुरा गरिसकेका नेपाली विद्यार्थीहरूले गणित र नेपाली विषयमा हासिल गरेको वर्तमान उपलब्धिस्तरलाई TIMSS र PIRLS जस्ता अन्तर्राष्ट्रिय परीक्षणमा सहभागी कक्षा ४ का विद्यार्थीले प्राप्त गरेको उपलब्धिस्तरसँग तुलना गर्दा नेपाली विषयको सक्षमता अन्तर्राष्ट्रियस्तरका कक्षा ४ का विद्यार्थीको औसतभन्दा १.०८ ले तल रहेको छ भने गणित विषयमा ०.३९१ ले मात्र माथि रहेको छ । यो नतिजाले नेपाली विद्यार्थीहरू भाषिक सक्षमतामा कक्षा ४ का समकक्षी अन्तर्राष्ट्रिय विद्यार्थीभन्दा झण्डै २ वर्ष पछाडि छन् भने गणितमा कक्षा ४ समान मात्र छन् भन्ने देखाउँछ ।

मुख्य कमजोरीहरू

- कमजोर पढाइ सीप
- एउटै विषयका विभिन्न विषयवस्तु क्षेत्रमा असमान सिकाइ
- खुला तथा स्वतन्त्र लेखनमा कमजोर क्षमता
- बोध, प्रयोग र उच्च दक्षताका क्षेत्रमा कमजोर क्षमता

सुधारका क्षेत्रहरू

- पढाइ सीप विकास गर्ने शिक्षण ढाँचाको विकास र अवलम्बन
- खुल्ला तथा स्वतन्त्र लेखन क्षमता विकास गर्ने क्रियाकलापमा जोड
- उच्च दक्षताका सीपको विकास गर्ने क्रियाकलाप र अभ्यास
- विद्यार्थी सिकाइ मूल्याङ्कन तथा परीक्षण पद्धतिमा सुधार